

De Egelantier

Pestprotocol

De vier petten van de Kanjertraining

Openbare basisschool "De Egelantier"
Pieter van Damstraat 38, 1335 PG Almere

Telefoon: 036 - 5296818
E-mail: directie@egelantier.asg.nl
Website: www.egelantier.asg.almere.nl

1. Inleiding	2
2. Begripsomschrijving	4
2.1 Plagen en pesten, wat is het verschil?	4
2.2 Voorbeelden van specifiek pestgedrag	5
3. Betrokken partijen	6
3.1 Het gepeste kind	6
3.2 De pester	6
3.3 De meelopers en de zwijgende middengroep	7
3.5 De leerkrachten	7
4. Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten	8
4.1 Het gepeste kind	8
4.2 De pester	8
4.3 De directe omgeving	8
4.4 De ouders	8
4.5 De leerkracht	8
5. Hoe pakken wij pesten aan op de Egelantier?	9
5.1 Een goede sfeer op school	9
5.2 Burgerschap op school	100
5.3 Het lesprogramma voor kinderen	11
5.4 Docenten vragenlijst	
Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.2	
5.5 Leerlingenvragenlijst	
Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.3	
5.6 Preventieve maatregelen	144
5.7 Voorwaarde pestprotocol	15
6. Pestprotocol	16
7. Op weg naar een veilige school	18
7.1 Begeleiding en hulp voor de vier betrokken partijen	18
7.2 Adviezen aan ouders van gepeste kinderen	19
7.3 Adviezen aan ouders van meelopers en zwijgende middengroep	20
7.4 Adviezen aan ouders van kinderen die pesten	20
7.5 Begeleiding van de leerkracht	20
8. Cyberpesten	21
8.1 Wat is online pesten?	21
8.2 Manieren van online pesten	21
8.3 Digitaal pesten	21
8.4 Voorkomen van online pesten	21
8.5 Hoe en wanneer kan ik aangifte doen van cyberpesten?	22
8.6 Wat kun je tegen digitaal pesten doen?	22
8.7 Kan ik chatgesprekken bewaren?	23
8.8 Whatsapp	23
Bijlage 1 <i>Schoolregels</i>	24
Bijlage 2 <i>Meer informatie: Bronnen voor volwassenen</i>	26
Bijlage 3 <i>Toelichting aanpak in groep 1/2</i>	27

1. Inleiding

Waarom aandacht voor pesten en agressie op school?

De Egelantier wil kinderen een veilig schoolklimaat bieden, waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen een goede en prettige werksfeer in de klas door duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die afspraken is, dat kinderen op een prettige en respectvolle manier met elkaar omgaan, dat kinderen elkaar accepteren. De werkwijze is bij groep 1/2 soms afwijkend, beter passend bij het besef in die leeftijdsfase.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daaraan zijn wel enkele voorwaarden verbonden:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen. Dus door de leerlingen (gepeste kinderen, pesters, meelopers en zwijgende middengroep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- Een goede samenwerking tussen thuis en school biedt de beste kansen op resultaat. Leerlingen, leerkrachten en ouders hebben allen een eigen verantwoordelijkheid bij het tegengaan van pesten. Die eigen verantwoordelijkheid wordt in dit protocol geconcretiseerd, door af te spreken welke stappen er door wie gezet moeten worden als er gepest wordt.
- Voorbeeldgedrag van de leerkrachten en thuis van de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

2. Begripsomschrijving

2.1 Plagen en pesten, wat is het verschil?

Hieronder wordt een heldere omschrijving gegeven van wat wij op school verstaan onder pesten. Er worden concrete voorbeelden gegeven zodat daar geen discussie over ontstaat tussen de betrokken partijen. Als de partijen het eens zijn wat pesten is, kunnen we werken aan de aanpak van pesten. Bij groep 1/2 hebben leerlingen soms het besef nog niet dat zij pesten, dus spreken we bij kleuters vooral over plagen. Verder in het document staat beschreven hoe dit zich vertaalt in de verschillende aanpakken van bijvoorbeeld de Kanjertraining.

Pesten

- gebeurt met opzet, veelal met voorbedachte rade;
- heeft de bedoeling iemand de kwetsen;
- gebeurt meer dan eens, systematisch;
- de pestkop voelt zich machtiger dan de gepeste;
- meestal een groep (pestkop, meelopers en supporters) tegen een geïsoleerd slachtoffer;
- een vaste structuur: de pestkoppen zijn meestal dezelfde, de gepesten ook;
- er kunnen erge gevolgen zijn voor de gepeste;
- de relatie tussen pestkop en gepeste herstelt nadien traag en moeilijk;
- de gepeste voelt dat hij/zij niet meer bij de groep hoort;
- de groep lijdt onder het onveilige gevoel als gevolg van het probleem.

Plagen

- gebeurt onbezonnen, spontaan;
- heeft geen kwade bijbedoelingen;
- duurt niet lang (onregelmatig);
- speelt zich af tussen 'gelijken';
- meestal is het verdraagbaar of plezierig ("Plagen is om kusjes vragen") maar het kan ook kwetsend overkomen;
- meestal één tegen één;
- nu eens plaagt de ene, dan weer de andere;
- de „pijn“ (lichamelijk of geestelijk) is van korte duur;
- de relaties worden nadien onmiddellijk hervat;
- het geplaagde kind blijft volwaardig lid van de groep;
- de groep lijdt er niet onder.

Kortom, plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid, is incidenteel en heeft een pedagogische waarde. Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

2.2 Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat door vertelt, dan grijpen we je".
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren.
- Kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek

- Trekken en duwen of spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.

Uitsluiten

- het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

3. Betrokken partijen

Korte achtergrondinformatie over de betrokken partijen. In dit hoofdstuk wordt benadrukt dat er vijf partijen betrokken zijn bij het pesten. Alleen als alle vijf de partijen inspanning leveren kan het pestgedrag en de sfeer in de groep veranderen.

- het gepeste kind
- de pester
- de meelopers en zwijgende middengroep
- de ouders
- de leerkrachten

3.1 Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan andere. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar vaker heeft het te maken met gedrag; kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Het gepeste kind beleeft gevoelens anders en uit ze ook op een andere manier dan de grote groep.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Het blijkt dat kinderen vooral gepest worden als er sprake is van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan uiten.

3.2 De pester

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterkste uit de groep. Daardoor kunnen ze het zich permitteren om zich agressiever op te stellen. Ze reageren met dreiging van geweld of indirecte inzet van geweld. Pesters lijken vaak in eerste instantie populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Het gaat ze gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee met hun pestgedrag.

Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk te pakken zijn. Als ze zich vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en de meelopers krijgen een duidelijke, stille keuze: je bent vóór of je bent tegen. Daar gaat een grote dreiging van uit: alles is immers beter dan zelf gepest worden.

De pesters stralen zekerheid uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die dat de andere kinderen bij herhaling laat merken.

Het komt ook vaak voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om niet weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving als pester opstellen; laten pesten doet pesten.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes voor lange termijn te

maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

3.3 De meelopers en de zwijgende middengroep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten.

Sommige kinderen blijven op afstand, zij zijn de zwijgende groep. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er wordt gepest, of niet willen weten dat er wordt gepest in hun directe omgeving. Andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers".

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf het slachtoffer te worden. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor met de populariteit van de pester mee te liften. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder verantwoordelijk voor wat gebeurt. Alles wat in een groep gebeurt, belemmert de individuele verantwoordelijkheid. Zo kunnen er excessen ontstaan die achteraf voor iedereen, inclusief de pesters, onacceptabel zijn.

Het heeft zin om op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie veranderen. Het pesten wordt dan vanzelfsprekend minder. De situatie voor met name meelopers verandert dan door het ongewenste karakter dat het pestgedrag krijgt. Het wordt duidelijk dat de groep het niet normaal vindt en niet bereid is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen ook dan graag bij de grote groep en zijn niet bereid om grote risico's te lopen.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

3.4 De ouders

Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar één ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ook voor de ouders van de pester is het emotioneel om te horen dat hun kind pest. Zij zullen het vaak in een reactie van zelfbescherming ontkennen of bagatelliseren.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Als er in de omgeving van hun kind wordt gepest, heeft hun kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

3.5 De leerkrachten

Omdat pesten in de klas meestal een goed bewaard geheim is, kan het leerkrachten niet worden verweten dat zij pesten in de klas niet opmerken. De leerkracht kan door onervarenheid soms geen signalen zien en herkennen. De leerkracht is echter verplicht inspanning te leveren om zich te bekwamen in zijn rol als begeleider bij pestproblemen.

4. Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

4.1 Het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat in staat is zijn eigen boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen.

De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind nog meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als vergelding kan er namelijk in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

4.2 De pester

De pester ziet zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden.

Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt namelijk ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waartoe ze helaas zelf niet in staat zijn door het ontbreken van de juiste vaardigheden.

4.3 De directe omgeving

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waarbij een menigte aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar hebben het niet gezien als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

4.4 De ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders hebben niet altijd de juiste informatie. Een pester op school hoeft in de thuissituatie geen pester te zijn. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij zien het pestgedrag van hun kind als weerbaar gedrag. Hun kind maakt abnormale ontwikkeling door, met grote risico's op afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken.

Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

4.5 De leerkracht

Leerkrachten moeten het pestgedrag kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pestgedrag. Dit kan door praktische (onervarenheid) of persoonlijke (onzeker, vroeger zelf gepest) problemen belemmerd worden.

5. Hoe pakken wij pesten aan op De Egelantier?

Kortdurende activiteiten hebben echter geen effect op gedragsverandering. Op De Egelantier maken we gebruik van de methode Kanjertraining. Vanaf groep 1/2 krijgen de leerlingen inzicht in hun eigen gedrag, hoe te handelen en het gedrag van een ander. Dit begint met het gedrag koppelen aan een dier en een kleur (pet). Dit bouwt op naar het gedrag koppelen naar mensen en zichzelf.

Hier wordt iedere twee weken een les uit gegeven. Alle leerkrachten vullen twee keer per jaar een digitale vragenlijst in, die de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind volgt (KANVAS) . Bovendien vullen leerlingen vanaf groep 6 twee keer per jaar zelf deze lijst in. Aan de hand van de uitkomst wordt indien nodig actie ondernomen.

De 12 Kanjer pijlers bij aanpak van conflicten:

Uitgangspunt: conflicten horen erbij. Verschil van mening eveneens. Blijf rustig en zoek oplossingen.

Pijler 1	Motor en benzinepomp
Pijler 2	Veel mensen bedoelen het goed, maar... (De geest is gewillig, maar het vlees is zwak)
Pijler 3	Wees goede vrienden voor elkaar
Pijler 4	Oefen pedagogisch gezag uit. Op een fatsoenlijke manier
Pijler 5	Betrek ouders
Pijler 6	Kom je naar school om ruzie te WILLEN maken, of...?
Pijler 7	Maak geen onderscheid in daders en slachtoffers
Pijler 8	Wees terughoudend met straffen en belonen
Pijler 9	Houd rekening met depressieve gevoelens bij kinderen
Pijler 10	De Nederlandse grondwet is uiteindelijk maatgevend
Pijler 11	De Kanjertraining maakt onderscheid in twee 'gedragswerelden
Pijler 12	Cognitieve dissonantie

5.1 Een goede sfeer op school

Een goede sfeer op school zorgt voor een gezond en effectief leerklimaat voor kinderen in het basisonderwijs. Als kinderen op een goede manier met elkaar omgaan, komt dat het lesgeven in de groep en op school ten goede. Dit is van invloed op de motivatie van kinderen en daarmee ook op hun leerprestaties. Sociaal en moreel competent gedrag draagt bij in de ontwikkeling van kinderen tot actief participerende burgers van de toekomst.

Dit doen we wel

Dit doen we niet

Bij de start van het cursusjaar wordt de eerste acht weken gewerkt aan het vormen van een positieve groep met oefeningen uit het boek "Grip op de groep". Indien nodig wordt de oefenperiode verlengd. Daarnaast wordt gewerkt met de methode *Kanjertraining*.

De methode *Kanjertraining* is gebaseerd op de hedendaagse visie op de ontwikkeling van sociale competenties bij kinderen en is uitvoerig getest in de praktijk van het basisonderwijs.

5.2 Burgerschap op school

Sinds 2007 zijn scholen wettelijk verplicht aandacht te besteden aan actief burgerschap en sociale integratie. Om actief burgerschap en sociale integratie te realiseren, is het volgens de inspectie van belang dat scholen zelf een visie ontwikkelen.

Burgerschapsvorming brengt jonge burgers de basiskennis, vaardigheden en houding bij die nodig zijn om een actieve rol te kunnen spelen in de eigen leefomgeving en in de samenleving. Ze maken kennis met begrippen als democratie, grond- en mensenrechten, duurzame ontwikkeling, conflicthantering, sociale verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en het omgaan met maatschappelijke diversiteit. Die kennis komt niet alleen uit een boekje maar wordt ook geleerd door oefenen in de praktijk. De school is een oefenplaats voor goed burgerschap. In de klas, op het schoolplein, in de pauze, krijgt de leerling te maken met processen, gedragingen en gebeurtenissen die ook voorkomen in de 'echte' samenleving. Op school wordt de leerling gestimuleerd voor zijn mening uit te komen en respect te hebben voor mensen die anders zijn. Hij kan zijn sociale competenties verder ontwikkelen, wordt zich bewust van zijn sociale rechten en plichten en kan meedenken en beslissen. De school is voor de leerling een venster op de samenleving.

Op De Egelantier werken wij in alle groepen met de methode Kanjertraining. Wij hanteren twee keer per jaar in de groepen 1 t/m 8 het instrument KANVAS. Tevens worden twee keer per jaar de leerlingenlijsten in de groepen 6 t/m 8 ingevuld. Deze analyseren wij en we zetten specifieke interventies in waar nodig. Verder volgen we het lesprogramma van de Kanjertraining.

5.3 Het lesprogramma voor kinderen

Om in gesprek te gaan over gedrag bij kinderen maken we bij de Kanjertraining gebruik van petjes met vier verschillende kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. Binnen de psychologie wordt dit coping genoemd. Zolang je handelt vanuit vertrouwen en op basis van wederzijds respect zijn deze verschillen tussen mensen goed en waardevol. Wanneer je zo handelt noemen we dat binnen de Kanjertraining dat je een drager bent van de witte pet. Je durft jezelf te zijn, je bent zelf te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Kortom je bent een kanjer.

Je kunt op verschillende manieren een kanjer zijn. Je kunt jezelf zijn in combinatie met de zwarte pet. Dan reageer je op een stoere manier. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je kunt je grenzen aangeven. Je durft plannetjes te maken en bent ondernemend. Zolang naast de zwarte pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, zullen deze kinderen zich op een hele positieve en krachtige wijze gedragen.

Je kunt ook een kanjer zijn in combinatie met de rode pet. Dan ben je vol levenslust. Je hebt een goed gevoel voor humor. Je bent optimistisch en je verstaat de kunst van het relativeren. Zolang naast de rode pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, zullen deze kinderen op een hele positieve en opgewekte manier weten te reageren.

Je kunt ook een kanjer zijn in combinatie met een gele pet. Dan ben je vriendelijk, bescheiden en aardig. Zolang naast de gele pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, zullen deze kinderen op een hele positieve en rustige manier weten te reageren.

Uiteraard zijn er ook verschillende combinaties van petten mogelijk. Belangrijk gegeven is dat het hierbij gaat om coping.

De petten zijn hulpmiddelen om op een respectvolle wijze over gedrag te kunnen praten. Kinderen zijn niet het gedrag van de pet, maar de petten staan voor de keuzes die de kinderen kunnen maken. Kinderen wordt daarmee geleerd dat ze zelf verantwoordelijkheid dragen voor de gedragskeuzes die ze maken. Zolang je drager bent van de witte pet van vertrouwen kun je ook niet zeggen dat de ene combinatie van petten beter is dan de andere combinatie.

Je kunt ook zeggen; de Kanjer is:

Je kunt ook zeggen:

Wanneer ontstaan de echte problemen? Dat is wanneer de witte pet van het vertrouwen wegvalt. We vervallen dan in reacties die niet meer passen bij de cultuur van wederzijds respect. Het recht van de sterkste begint te gelden. Voor de zojuist genoemde positieve eigenschappen komt dan het woordje 'te' te staan. Kinderen reageren dan te krachtig, te stoer en smeden plannen die ten koste gaan van anderen. De vrolijke kinderen reageren nu te lollig met humor dat ten koste gaan van een ander en/of zichzelf. Het gedrag is onvoorspelbaar onbetrouwbaar, niet serieus te nemen en beledigend. De vriendelijke en bescheiden kinderen reageren nu angstig en te lief. Deze kinderen cijferen zichzelf helemaal weg en worden als het ware onzichtbaar. De eerste mept van de weeromstuit van zich af, de tweede maakt er een grap van en de derde geef het op. Als het onderling vertrouwen wegvalt in een groep, dan is de kans groot dat verschillende kinderen zich depressief ontwikkelen.

Daders en slachtoffers

De opvatting bestaat dat kinderen zijn in te delen in pesters en gepesten (of in daders en slachtoffers). Deze eenzijdige kijk op pesten maken de problemen groter en is niet de wijze van oplossen die de Kanjertraining voorstaat. Pesten is een complex probleem waarbij daders en slachtoffer lang niet altijd zo eenvoudig zijn te scheiden en soms een en dezelfde persoon is. Kanjertraining richt zich daarom niet alleen op de pester of op de gepeste, maar op de gehele groep. De aanpak moet zo zijn dat alle kinderen er baat bij hebben. Kern van de Kanjeraanpak is: Zet het onderling vertrouwen terug in de groep. Zoek met elkaar oplossingen die ook in de toekomst houdbaar zijn. Zowel kinderen, leerkrachten als ouders worden bij de aanpak betrokken. De Kanjertraining heeft veel oefeningen, zowel preventief als curatief om het vertrouwen en de respectvolle omgang met elkaar te bewerkstelligen. De petjes zijn hierbij een hulpmiddel en helpen om een duidelijk onderscheid te maken tussen 'de wereld van vertrouwen' en 'de wereld van wantrouwen'.

5.4 Docentenvragenlijst

Doel

Het Docent adviessysteem geeft - als de docent een 12-tal vragen heeft beantwoord, een overzicht van gedragingen van leerlingen zoals de leerkracht die ervaart. Het systeem geeft bovendien aan wat mogelijke oorzaken zijn van het gedrag van de leerling; wat de symptomen zijn van het gedrag en wat raadzaam is te doen. Wat dit laatste betreft wordt een reeks van adviezen voorgesteld waaruit de leerkracht in samenspraak met de

ouders van de leerling een plan van aanpak kan samenstellen.

De Docentvragenlijst is een zeer grove maat die uitsluitend als signalering dient. Met deze vragenlijst wordt snel in kaart gebracht welke leerlingen opvallend gedrag vertonen. Meerdere leerkrachten kunnen een oordeel geven over een klas of over een specifieke leerling. Die worden in een overzicht toegevoegd aan het oordeel van de mentor/mentrix of duo-partner.

Er zijn twaalf gedragingen gegeven:

- Ongelukkig, somber
- Onrustig, verstorend
- Agressie
- Afhankelijkheid
- Angst
- Faalangst
- Gebrek aan concentratie
- Gebrek aan motivatie
- Gebrek aan zelfvertrouwen
- Slecht aanspreekbaar op het gedrag
- Pest
- Wordt gepest

De leerkracht kan voor iedere leerling bepalen in hoeverre deze gedragingen waargenomen worden. De frequentie van de gedragingen dient aangegeven te worden: nooit, zelden, soms, regelmatig of vaak.

Overigens zijn de eerste vier gedragingen (hulpvaardig sociaal gedrag, ongelukkig/somber, onrustig/ verstorend en agressie) te vergelijken met de schalen van de Leerlingenvragenlijst (respectievelijk witte pet, gele pet, rode pet, zwarte pet). Daarmee kan de leerkracht het eigen beeld over de leerling vergelijken met dat wat de leerling van zichzelf heeft ingevuld.

Iedere leerkracht vult de Docentvragenlijst per leerling in en slaat deze op in het dossier van de leerling.

5.5 Leerlingenvragenlijst

Doel

De Leerlingenvragenlijst meet hoe leerlingen hun eigen sociaal functioneren in de klas ervaren. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in externaliserend gedrag, pro sociaal gedrag, internaliserende (depressieve) gevoelens en de intentie om negatief gedrag te laten zien. De Leerlingenvragenlijst heeft nadrukkelijk niet tot doel voorspellingen te doen over de ontwikkeling van stoornissen of uitspraken te doen over toekomstig sociaal functioneren van een leerling. De Leerlingenvragenlijst heeft dus niet als doel een diagnose te stellen. Daartoe is de vragenlijst niet ontwikkeld en niet geschikt. De vragenlijst geeft wel een heldere fingerwijzing in welke richting het gedrag en de beleving van een leerling zich

lijkt te ontwikkelen. De vragenlijst is daarmee een hulpmiddel voor de leerkracht om een scherpere kijk te krijgen op het gedrag, de gevoelens en intenties van leerlingen.

De vragenlijst kan als leerlingvolgsysteem worden gebruikt waardoor de verandering in gedrag en gevoelens van leerlingen te meten is. Tevens kan de lijst dienen als instrument om de effecten van bijvoorbeeld de Kanjertraining te meten.

5.6 Preventieve maatregelen

Modelgedrag van de leerkracht.

De leerkracht straalt een positieve attitude uit, gericht op het benoemen en verstevigen van positief gedrag bij alle leerlingen. Hij gaat met alle leerlingen persoonlijk contact aan, is nieuwsgierig en toont oprechte interesse, spreekt waardering uit, viert de verschillen in de groep, spreekt in plustaal en zet humor in. De leerkracht houdt hierbij rekening met verschillen in behoefte aan veiligheid en acceptatie.

Maken van klassenregels.

Aan de start van een nieuw schooljaar maakt de leerkracht samen met de leerlingen tijdens het werken uit "Grip op de groep", afspraken over de manier van omgaan met elkaar, waarbij iedereen zich prettig kan voelen in de klas. Duidelijke afspraken helpen om een sfeer van veiligheid, vertrouwen en wederzijds respect in een groep te creëren. De klassenregels worden duidelijk zichtbaar in de klas opgehangen. De leerkracht ziet samen met de leerlingen toe op naleving van deze regels. Regelmatig worden de regels geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Positieve groepssfeer bevorderen

Om de sfeer in een groep in deze richting te ontwikkelen en zo acceptatie door de groep te bevorderen, heeft de leerkracht een aantal instrumenten in handen, waarvan we er enkele noemen:

- Organiseren van kennismakings- en groepsbindende activiteiten met behulp van de oefeningen uit "Grip op de groep".
De leerkracht organiseert met regelmaat verschillende activiteiten waarbij de leerlingen contact maken met elkaar en nader met elkaar kennismaken. Meer weten van elkaar leidt tot meer begrip en bevordert de onderlinge betrokkenheid. Samen plezier maken stimuleert het gevoel van verbondenheid. Hiervoor kan hij/zij gebruik maken van.
- Samenwerking stimuleren.
De leerkracht bevordert de groepsinteractie en stimuleert de leerlingen samen te werken. Hij bevordert het luisteren naar elkaar, op elkaar reageren, elkaar aanmoedigen en bevestigen. De leerkracht coacht op de achtergrond en observeert en evalueert zowel het groepsproduct als het groepsproces met de leerlingen.
- Stimuleren van executieve functies.
Werkwijze groep 1/2: Het ontwikkelen van de executieve functies is verwerkt in het dagelijks pedagogisch handelen van de leerkracht tijdens alle activiteiten van de dag. In deze leeftijdsfase ontwikkelen kinderen hun executieve functies en worden getraind met specifieke activiteiten.
Werkwijze groep 3 t/m 8: In de groep hangt een afbeelding van een boot. Deze staat symbool voor alle executieve functies die we willen stimuleren bij de leerlingen. Bij elke functie zijn een aantal activiteiten die door het jaar heen terug komen.
- Schoolregels kenbaar maken aan ouders en leerlingen.
De regels hangen zichtbaar in de school. Zij worden regelmatig besproken in de klas. Op naleving van de regels wordt toegezien door alle betrokkenen in de school. (zie bijlage 1)

5.7 Voorwaarde pestprotocol.

- Een belangrijke voorwaarde is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken.
Vanaf de kleutergroep brengen we de kinderen dit al bij: "je mag niet klikken, maar... als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen". Dit wordt niet gezien als klikken.
- Tweede voorwaarde is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om pesten of agressief gedrag aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Derde voorwaarde is samenwerken zonder bemoeienissen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen!

6. Pestprotocol

In dit vijf fasen plan ligt heel helder vast wie, wanneer, welke acties onderneemt. Vooral van groot belang is verslaglegging, openheid en samenwerking door alle betrokken partijen. Het pestprotocol treedt in werking als een leerling wordt gepest en de 3- stappen aanpak geen positief resultaat oplevert voor de gepeste. Afhankelijk van het gedrag van de pester doorloopt hij/zij 1 of alle 4 fasen van het protocol.

1 Geconstateerd pestgedrag	• gesprek over omgangsregels → KJT. • pedagogisch gesprek: bewustwording van wat hij/zij het gepeste kind aan doet. • ingaan op eventuele sancties	• Leerkracht Bij ernstige gevallen direct naar stap 3.
2 Het pestgedrag veranderd niet naar wens	• een gesprek met de ouders en kind. • een evaluatiegesprek met de ouders naar aanleiding van de gemaakte afspraken uit het vorige gesprek (als het vaker dan 1 keer is besproken) • afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen → in Esis noteren, zorg na bespreken voor een handtekening van kind, ouders en leerkracht.	• Leerkracht • Ouders • Kind • Het wordt beschreven in Esis.
3 Pesten houdt aan.	• Opnieuw een gesprek met de ouders alleen dan nu met de IB-er of directie erbij. • De school heeft alle activiteiten vastgelegd in ESIS en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem (KJT, groepsgesprekken, individuele gesprekken, met ouders erbij, de afspraken op papier getekend) • Gedragscontract kan worden opgesteld.	• Leerkracht • Intern Begeleider en /of directie coördineert
4 Pestgedrag	• Als de leerling zich niet aan het gedragscontract houdt grijpt directie in met strengere sancties. Eventueel schorsen.	• leerkracht • de directie coördineert

Het volgende hoofdstuk geeft concrete invullingen en handreikingen voor het pedagogisch begeleiden van alle betrokken partijen.

Stappen voor kinderen in de onderbouw:

Stappen voor kinderen in de bovenbouw:

Meer weten?
Kijk dan op onze website www.kanjertraining.nl
e-mail: info@kanjertraining.nl • telefoon: (075) 548 94 05

Kanjer **TRAINING**

7. Op weg naar een veilige school

7.1 Begeleiding en hulp voor de vier betrokken partijen

De leerkracht neemt duidelijk stelling tegen ongewenst gedrag. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt met de pester en zijn ouders en spreekt ook met de zwijgende middengroep en de meelopers. Ook de leerkracht zelf dient steun te krijgen. De begeleiding geven we op de Egelantier via een vijf sporen beleid.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken.
- Geprobeerd wordt de gepeste leerling in te laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld: je niet afzonderen.
- De gepeste leerling in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing de leerling zelf wil.
- De sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- de leerling niet over beschermen; hiermee wordt de leerling juist in een uitzonderingspositie geplaatst waardoor het pesten zelfs kan toenemen.
- In overleg met de Intern Begeleider hulp inschakelen; sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst, schoolmaatschappelijk werk

Begeleiding van de pester

- Zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten.
- De gepeste leerling excuses aanbieden.
- Contract afsluiten waarin de pester aangeeft hoe hij/ zij het gedrag wil veranderen.
- In laten zien welke sterke kanten de gepeste heeft en hoe hij deze kan inzetten.
- Straffen als de pester pest, belonen als de pester zich aan de regels houdt.
- De leerling leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop –eerst nadenken- houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en de school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind;
wat is de oorzaak van het pesten? (bijv. problematische thuissituatie, buiten gesloten voelen, jaloezie, verveling, de baas willen zijn (macht), voortdurende competitie aangaan, in een niet passende rol worden gedrukt).
- In overleg met de Intern Begeleider hulp inschakelen; sociale vaardigheidstrainingen, jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst, schoolmaatschappelijk werk.

Begeleiding van de andere kinderen van de groep

- De kinderen middels gesprekken en rollenspellen bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag.
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen.
- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen.
- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken.
- Samen spelen en samen werken met het gepeste kind stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een buiten speelplan te maken (wie speelt met wie, wat en waar).
- De kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede

sfeer in de groep.

- Herhalen van de school- en groepsregels.
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.

Begeleiding van de ouders

- Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school serieus omgaat met de aanpak van het pesten.
- Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind.
- De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.
- De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind wordt gepest.
- Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.
- Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen.
- Indien het kind die stelling niet durft te nemen, moet het dit altijd aan de ouders of aan de leerkracht vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken.
- Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

7.2 Adviezen aan ouders van gepeste kinderen

- Als pesten niet op school gebeurt maar op straat, kunt u de ouders van de pester opbellen en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen.
- Pesten op school kun u het beste direct met de leerkracht bespreken. Ook kunt u bij de contactpersonen van de school terecht.
- Als uw kind al lange tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken en bekijk samen met uw kind dvd's over pesten.
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef het achtergrondinformatie en maak uw kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken.
- Beloon uw kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het doen van die dingen waarin het goed is en kan uitblinken.
- Wordt uw kind op de sportclub gepest door leeftijd- of klasgenoten, spreek dan de leiding aan om aandacht te besteden aan het pesten en met de kinderen te bespreken dat ieder kind op de club veilig moet zijn.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met uw kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat uw kind opschrijven op tekenen wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij uw kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.

7.3 Adviezen aan ouders van meelopers en zwijgende middengroep

- Neem het kind serieus: het kan ook uw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Weet wat uw kind op de computer doet.
- Praat met uw kind over school, over de relaties in de klas, over wat leerkrachten doen, hoe zij straffen. Vraag hen ook af en toe of er in de klas wordt gepest.
- Geef af en toe informatie over pesten; wie doen het, wat doen zij en waarom?
- Corrigeer uw kind als het kind voortdurend anderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.

7.4 Adviezen aan ouders van kinderen die pesten

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed aandacht voor uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, zodat het kind genoodzaakt wordt om te gaan met anderen en leert samen te werken.

7.5 Begeleiding van de leerkracht

- Hulp aan de leerkracht, in de vorm van steun door de directie en het team.
- Mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering en beschikking van achtergrondinformatie over de verschijnselen, signalen, oorzaken, gevolgen en concrete aanpakmogelijkheden m.b.t pesten.

8. Cyberpesten

8.1 Wat is online pesten?

Online pesten is pesten via de computer of via de mobiele telefoon. Het kan op school, maar ook thuis gebeuren. Bijvoorbeeld via de mobiele telefoon op zak hebt, maar ook via de computer.

Kenmerken

Je kunt vaak niet zien wie je pest. Je kunt er bovendien ook heel lastig voor weglopen. De scheldwoorden, de beledigingen en de bedreigingen kunnen ervoor zorgen dat je je zelfs in je eigen huis niet meer veilig voelt.

8.2 Manieren van online pesten

Er zijn veel manieren waarop er online gepest kan worden. Iemand kan bijvoorbeeld vervelende berichten sturen via mail, sms of andere digitale middelen.

Iemand kan een foto van internet kopiëren en deze bewerken, of een videogesprek opnemen en dat als filmpje op YouTube zetten.

8.3 Digitaal pesten

Als je ziet dat er over een klasgenootje een nepprofiel is gemaakt op Facebook of dat er een naar filmpje staat op YouTube kun je zorgen dat het filmpje of het profiel weggehaald wordt:

1. Op YouTube kun je een filmpje "markeren". Dan klik je op de tekst "markeren" onder het filmpje. Daar kun je een reden aangeven waarom jij vindt dat het filmpje weg moet. Kies dan voor: "haatdragende of beledigende inhoud" en daarna voor: "pesten". Dan krijgt YouTube een melding dat het filmpje gemarkeerd is. Hoe meer mensen zo'n melding doen, des te groter de kans is dat ze het filmpje weghalen. Hiervoor moet je wel een account hebben bij YouTube.
2. Als er op Facebook een nepprofiel is gemaakt of er nare dingen staan kun je klikken op: "rapporteren". Hier kun je ook aangeven dat het over pesten gaat. Je krijgt dan ook een bericht van Facebook met een reactie.

8.4 Voorkomen van online pesten

- Denk goed na over welke persoonlijke info je van jezelf bekend maakt en voor wie. Houd adresgegevens, telefoonnummers en vakantiefoto's liever voor jezelf. Bedenk ook goed hoe je je profiel afschermt. Geef nooit je gebruikersnaam en wachtwoord aan iemand anders.
- Meld het bij de beheerder van de site waar je gepest wordt. Als je via internet gepest of lastig gevallen wordt, dan kun je dit meestal melden aan de beheerder van de site. Bij Facebook klik je op het vinkje en kun je rapporteren.
- Vertel het aan iemand. Blijf er niet mee rondlopen, maar praat er over met iemand die je vertrouwt.
- Blokkeren. Als iemand je lastig valt of vervelende dingen zegt, weiger of blokkeer hem of haar dan.
- Verbreek het contact. Als een onbekende gemeen tegen je doet, probeer je er dan

- niets van aan te trekken en verbreek gewoon het contact.
- Niet reageren. Als je niet reageert, is de lol er vaak snel af.

8.5 Hoe en wanneer kan ik aangifte doen van cyberpesten?

Zodra je wordt beledigd of bedreigd, kun je daar aangifte van doen bij de politie. Het is belangrijk om zoveel mogelijk informatie te verzamelen. Dat kan bewijsmateriaal zijn bij een aangifte. Denk aan:

- data en (exacte) tijdstippen.
- e-mailheaders, mail- en internetadressen (URL)
- gebruikersnaam en Nick name(s) van betrokkene(n)
- prints van chatlogs en mailberichten
- bewaarde sms-berichten
- schermafdrucken (via print screen of maak een foto)
- Zet bij het chatten altijd het automatisch loggen van gesprekken aan

Meer tips en uitleg over bewijsmateriaal is te vinden op www.internetsporen.nl.

8.6 Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als je chat.
- Als je je vervelend voelt door iets dat je hebt gezien, vertel dat dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug). Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst. Ga weg uit de chat als er iets vervelends gebeurt.
- Bel of mail niet zomaar met mensen die je van internet kent, en spreek niet met ze af zonder dat je ouders dat weten.
- Verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het chatten kent. Dus: geen emailadressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, wachtwoorden enz. geven.
- Let vooral op bij foto's van jezelf: Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn, ook als jij hem al weggehaald hebt. Foto's kunnen ook bewerkt worden zonder dat jij dat weet of wil. Houd daar rekening mee.
- Wees voorzichtig met het gebruik van je webcam. Gebruik geen webcam bij personen die je niet kent of vertrouwt. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien. Ze kunnen ook voor andere doeleinden gebruikt worden dan waarvoor jij ze gemaakt hebt. Vermijd persoonlijk opvatten.
 Als het pesten komt van mensen die je niet kent, vat scheldpartijen of beledigingen dan niet persoonlijk op. Vaak maken mensen negatieve opmerkingen uit verveling.
- Ga naar een contactpersoon.
 Je kunt naar een van de contactpersonen op school gaan die speciaal zijn aangesteld om je te helpen bij vormen van ongewenst gedrag. Zij kunnen je vertellen wat je nog meer kunt doen om het vervelende gedrag te stoppen. Zij kunnen je ook helpen als het vervelende gedrag misschien al gestopt is maar je er nog steeds last van hebt.
- Aangifte doen bij de politie.
 In bepaalde gevallen kun je naar de politie om aangifte te doen. Pesten kan zo hardnekkig zijn dat het pesten 'stalken' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl
- Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld.

- Wees zuinig op je wachtwoorden.
Zorg dat je je wachtwoorden en inlognamen niet doorgeeft aan anderen of dat ze makkelijk te raden zijn. Zo kunnen anderen niet bij je website of e-mail. Als dit wel gebeurd is, neem dan contact op met de beheerder van de site.

8.7 Kan ik chatgesprekken bewaren?

Het is heel slim om bij chatten je gespreksgeschiedenis aan te zetten. Op die manier heb je altijd bewijs als er iets vervelends gebeurt. Lukt het niet om een chatgeschiedenis aan te zetten, kun je altijd een printscreen maken.

8.8 WhatsApp

Bij pestgedrag op WhatsApp zorgt de leerkracht voor een groepsgesprek. In de groepen 6 t/m 8 krijgen de leerlingen les van Oké-punt. Het is belangrijk dat ouders hun kinderen monitoren op WhatsApp. Wij laten ouders weten wat er speelt in de groep, zodat ouders ook thuis met hun kind in gesprek gaan.

Onderbouw:

Bovenbouw:

Pleinregels

- De midden- en bovenbouw spelen op het plein waar de klimrekken staan en voetballen op het veld met de goals.
- Als er door de leerkracht geklapt wordt, gaan de leerlingen direct in de rij staan. Zo kan er snel en veilig gewisseld worden met de andere groepen die naar buiten gaan.
- De leerlingen kunnen per ongeluk de bal 2x over het hek schoppen.
- De doelen worden gebruikt om te voetballen en het klimrek om in te klimmen.
- Als de bal over het hek gaat, meldt een leerling dit zodat een leerkracht kan zien dat het pakken van de bal veilig verloopt.
- De leerkrachten lopen over het plein ter controle.
- De fietsenrekken zijn bedoeld om fietsen in te plaatsen bij aankomst op school. Hier is geen toezicht op en de school is ook niet verantwoordelijk voor evt. schade.
- Tijdens het buitenspelen is er altijd één groepsleerkracht op het plein aanwezig.

Overige afspraken en regels

Samen zorgen we ervoor dat:

- we respectvol omgaan met elkaar en (elkaars) spullen;
- de lessen op tijd beginnen en eindigen;
- we alleen de trappen met een leuning gebruiken;
- we rustig lopen door de school;
- we een gezond 10-uurtje eten en drinken, woensdag is groente- en fruitdag;
- problemen tussen kinderen door de kinderen zelf of met behulp van de juf worden opgelost;
- De Egelantier actief en betrokken is

Bronnen voor volwassenen**Boeken**

Meer, B. van der (1988) - Zonde van de klas.

Meer, B. van der (2000)- Kinderen en pesten.

Deboutte, G. (2000)- Pesten, wat is het, wat doe je eraan?

Internet

www.pestweb.nl

www.schoolenveiligheid.nl

www.stopdigitaalpesten.nl

www.omgaanmetpesten.nl

Bronnen voor kinderen**Boeken**

SurvivalKID Pesten- luc descamps en Gie Deboutte
Spijt - Carrie Slee

Tirannen- Aiden Chambers

Ik roep mijn grote broer- K.M. Peyton

Pudding Tarzan- Ole Lund Kirkegaard

Het pest actieplan- Guy Didelez

Internet

www.pesten.startkabel.nl

www.pestweb.nl

www.kinderen.moed.nl

www.stopdigitaalpesten.nl (met handig en leuk programma om de "dader" te zoeken)

www.diplomaveiliginternet.nl

Groep 1/2

In de groepen 1 2 zijn we alert op gedrag wat later tot pestgedrag kan uitgroeien. We spreken met de groep over verschillen in mensen, het anders mogen zijn, het voor elkaar opkomen, het elkaar helpen, enzovoorts. We stimuleren positief groepsgedrag.

Vanaf vierjarige leeftijd brengen kinderen dagelijks veel tijd door in een groep met leeftijdgenoten. Sommigen vinden zij leuk, anderen vinden zij niet leuk. Ze leren van elkaar en doen veel ervaring op met werken en spelen. Ze kijken ook naar het gedrag van de andere kinderen. Ze zien hoe het ene kind iets van een ander gedaan probeert te krijgen en hoe deze daar zelf beter van wordt; soms lukt dit wel soms lukt dit niet. Ze merken dat bepaalde kinderen soms niet mogen meedoen met andere kinderen en dat andere kinderen juist heel geliefd zijn. Al kijkend en handelend leren ze, met vallen en opstaan, hoe je met anderen kunt omgaan. De sociale rollen in de groep liggen meestal nog niet vast. Het is dan ook belangrijk om zo snel mogelijk in te gaan op gebeurtenissen op school binnen de groep. Kleuters hebben vaak veel fantasie, ze kunnen hele verhalen bedenken en deze in 'rollenspel' uitspelen. Ze spelen eerst nog 'naast elkaar' maar leren geleidelijk steeds beter om hun spel af te stemmen op degenen met wie ze spelen. Kleuters reageren dan vooral op het gedrag van de ander. Zij kunnen nog niet goed inschatten hoe hun eigen gedrag invloed kan hebben op de situatie en op anderen. Ze beredeneren vooral vanuit hun 'eigen ik.' In de loop van de schooljaren leren ze steeds beter om zich ook in een ander te verplaatsen. (Inlevingsvermogen.)

Dan gaan kinderen steeds beter beseffen dat niet elk persoon hetzelfde reageert bij eenzelfde gebeurtenis. (NB: Pas in de hoogste klassen van de basisschool zijn kinderen in staat om de gevoelens en eigenschappen van anderen goed te onderscheiden en te beschrijven.)

Om sociale vaardigheden te leren, hebben kinderen elkaar nodig. Meestal slagen ze er in zelf hun ruzies en meningsverschillen op te lossen. Als dat niet lukt, moeten ze weten dat de volwassenen hen steunen. Kinderen van deze leeftijd zijn vaak al goed in staat om met de hulp van een volwassene te bekijken wat nu eigenlijk het probleem is en hoe dat opgelost kan worden. Daarbij kunnen de vier- en vijfjarigen het beste uit de voeten met eenvoudige oplossingen. Zij leren het meeste van de oplossingen die ze zelf (helpen) uitvinden. Dat geldt ook bij het oplossen van ruzies. Het helpt wel om kinderen steun te geven als ze er zelf niet uitkomen. Een voorstel om bijv. om de beurt met de pop te spelen of om samen met alle poppen te spelen, kan kinderen helpen bij het oplossen van hun ruzie om de pop. Door dit consequent toe te passen geef je als volwassene het goede voorbeeld en kunnen kinderen problemen positief leren oplossen. Wanneer het nodig is worden bij incidenten ouders op de hoogte gebracht. Het incident is dan al op school besproken en opgelost zoals gebruikelijk is binnen de groep.